

Een cadeau voor jarig fADA

Geduld en vasthoudendheid

FADA is al meer dan 3 jaar met de Rwandese overheid in gesprek om nieuw opgeleide tandheelkundigen uit onze kliniek te plaatsen in gezondheidscentra op het platteland. Juist daar heeft de bevolking geen enkele mogelijkheid om pijnlijke ontstekingen in de mond te laten behandelen. Momenteel worden in de gezondheidscentra ontstekingen in de mond alleen met antibiotica, pijnstillers en ontstekingsremmers behandeld. De patiënten krijgen veel geneesmiddelen, die de oorzaak van de pijn en ontsteking niet wegnemen.

Bob Blankwaardt (*Rwandese zaken*) en Tom van der Colk (tandheelkundig adviseur en docent) hebben over dit idee regelmatig overleg gevoerd met de Rwandese autoriteiten. Telkens weer stuitten ze op bezwaren of bureaucratische regelgeving waardoor de zaak vast liep. Toch gaven ze de moed niet op.

Eindelijk succes

Bij het schrijven van deze nieuwsbrief kwam via Bob het bericht binnen dat de minister van volksgezondheid Dr. Agnes Binagwaho aan fADA de toestemming geeft om in het district Gicumbi te beginnen met de opleiding van tandheelkundigen. Na de opleiding kunnen de tandheelkundigen in het district ziekenhuis en de omringende lokale gezondheidscentra aan het werk. Veel patiënten wachten daar nu met smart op de komst van tandheelkundige eerste hulp.

FADA zal het algehele projectmanagement verzorgen, de opleiding van de tandheelkundigen en de ontwikkeling van het opleidingscurriculum. Daarnaast zal fADA de kwaliteitscontrole voor haar rekening nemen en de evaluatie voorbereiden.

Er ligt nu een getekende intentie-verklaring van de 3 partners fADA, A.D.A. en HDP Rwanda. A.D.A. (Aide Dentaire Afrique) is de lokale organisatie van fADA in Rwanda en HDP staat voor Health Development and Performance: een Rwandese organisatie die de benodigde ondersteuning voor de ontwikkeling van de gezondheidszorg biedt.

Eindelijk is het geduld en de vasthoudendheid beloond. FADA gaat een nieuwe en spannende fase tegemoet.

Tienjarig jubileum

1 januari 2004 – 1 januari 2014

Op het snijvlak van 2013 en 2014 viert fADA het heuglijke feit dat de kliniek in Kigali 10 jaar bestaat. Nadat in december 2003 de kliniek officieel werd geopend door de Rwandese minister van volksgezondheid en de Nederlandse ambassadeur, stroomden vanaf 1 januari 2004 de patiënten binnen.

In deze nieuwsbrief, wat hebben we in die 10 jaar bereikt en wat zijn onze plannen voor de toekomst? En Longin, hoofd van de kliniek in Kigali, vertelt zijn verhaal.

Informatie

fADA

Suezkade 134, 2517CC Den Haag
info@fada.nl | www.fada.nl

giro 3394215
t.n.v. stichting fADA te Den Haag

Aanmelden voor de nieuwsbrief van
fADA per email kan via info@fada.nl.

Longin Rudasingwa, chef de clinique

Het gaat om evenwicht

Bieke De Mol en Jolanda Nijholt

Een aantal jaren lees ik al over hem, zie ik hem op foto's, hoor ik verhalen over hem. Ik ken hem, maar heb hem nog nooit ontmoet; Longin, chef de clinique in Rwanda.

Ik sta voor de deur van Tom (tandheeskundig adviseur) en Bieke (secretaris) en ga hem ontmoeten. Ik heb me een beeld gevormd van een rustige, bescheiden man. Ik voel m'n ademhaling, die nog snel is van het fietsen. Ik haal een paar keer diep adem, om mijn energie aan te passen aan mijn beeld van hem, voordat ik aanbel. Bieke doet open en ik hoor dat ze net klaar zijn met ontbijten. Longin zit aan tafel, ik loop met uitgestrekte hand naar hem toe. Terwijl ik nog twijfel over hoe ik hem ga begroeten, weet hij het al en slaat z'n armen om me heen. Ik geef hem een zoen, maar dat voelt ongepast; de armen zijn zo goed. Ik beantwoord zijn omhelzing.

Drie blaadjes notities

Longin werkte in 1982 als medisch assistent in de kliniek van 'Bralirwa' de brouwerij van Heineken in Gisenyi. De Nederlandse directie was naar aanleiding van een bezoek van de tandarts Arnold Daems van FADA wel geïnteresseerd in een 'dentisterie', een tandartspraktijk, bij de brouwerij. Longin werd gevraagd of hij interesse had om in een 'dentisterie' te beginnen.

"Ik had geen flauw idee van wat tandheeskunde inhield, maar het leek me wel wat en ik kon wat gaan betekenen voor mensen die pijn lijden", aldus Longin. Er kwam een gesprek met Arnold Daems, de benodigde administratieve zaken met de Bralirwa werden geregeld en Longin kon aan de slag. Longin begint hartelijk te lachen. "Van een Belgische tandarts had ik tijdens mijn opleiding tot medisch assistent les gehad over tandheeskunde. Met enige trots vertelde ik dit aan Arnold die mij vervolgens naar de notities en het materiaal van de lessen vroeg. Hij verwachtte waarschijnlijk een aantal dikke leerboeken. Toen ik aankwam met 3 blaadjes notities trok hij verbaasd de wenkbrauwen op en zei enkel: "C'est tout? Is dat alles?" Eigenlijk ben ik dus vanaf nul begonnen."

Longin leerde alle behandelingen aan de stoel bij Arnold. De terugkerende vraag van Arnold: hou je echt van dit werk?, is hem altijd bijgebleven.

Het is ook het motto voor Longin: 'begin er niet aan, als je er niet van houdt'.

Nummer drie op de 'hitlist'

In Gisenyi trainde Longin, naast zijn werk in de tandartspraktijk, het jonge voetbalelftal van Gisenyi wat door Heineken werd gesponsord. "In 1994 waren de eerste tekenen zichtbaar van een naderend onheil. Na een voetbaltraining in het stadion van Gisenyi, werd ik op de donkere weg terug naar huis door een groep mensen opgewacht. Ze gooiden stenen naar de auto en hadden het duidelijk op mij gemunt. Door vol gas te geven ontsnapte ik aan mijn belagers. Ik meldde het incident bij de politie, die mij te verstaan gaf dat ik geluk had dat ik nog leefde en beter kon vertrekken. Toen het werkelijk explodeerde en de systematische moordpartijen begonnen, was ik in Kigali. Ik verstopte mij bij een vriend, maar ook daar kwamen ze mij zoeken onder het mom dat ze kwamen vertellen dat mijn vrouw gedood was. Uiteindelijk vluchtte ik uit Kigali. Ik reed mee met een vrachtwagenchauffeur die stookolie vervoerde. In Butare dook ik onder bij een docent van de universiteit. Later bleek dat deze man mij beschermde maar s' nachts deel nam aan 'les massacres', de moordpartijen."

Ook al is het lang geleden, tijdens het vertellen is de spanning van toen nog steeds voelbaar. Longin is zo snel mogelijk naar Burundi gevlucht en Arnold heeft ervoor gezorgd dat hij naar Nederland kon komen. Daar werd hij door de familie van Arnold opgevangen. Hij leefde in totale onzekerheid; zijn vrouw en moeder waren gedood, maar waar waren zijn twee kleine kinderen Patrick en Cynthia, zijn broer, en de rest van de familie? Hij was ontmoedigd en verdrietig, wou niet meer terug naar zijn land. Arnold ging na de genocide terug naar Rwanda en op zoek naar Longin zijn kinderen.

Op een avond rinkelde in Nederland de telefoon. De vader van Arnold gaf de telefoon door aan Longin. "Papa?". Het was de stem van zijn zoontje Patrick, toen huilde hij. En ook nu springen hem de tranen weer in de ogen. Arnold had zijn kinderen gevonden bij hun grootmoeder in Gitarama. Longin keerde terug naar Rwanda om in Kigali opnieuw te beginnen.

Terug naar Gisenyi ging niet, vanwege alle herinneringen. Arnold installeerde in de hoofdstad een kleine praktijk en Longin kreeg een aanbod om als voetbaltrainer aan de slag te gaan. Zo pakte hij zijn leven weer op. s' Morgens werken in de tandartspraktijk en s' middags het voetbalelftal trainen.

Voetbal en tandheeskunde.

Het succes, voor de oorlog, van Longin's elftal in Gisenyi leidde er toe dat hij na de oorlog als trainer van het nationale elftal werd gevraagd. Zijn ogen schitteren als we het over voetbal hebben.

'Begin er niet aan, als je er niet van houdt'

"Vanaf 1995 tot en met 2002 heb ik dit elftal getraind. Ik kreeg de gelegenheid om zelf een paar trainingen als coach te volgen in Duitsland en in Brazilië. Tijdens die trainingen heb ik veel opgestoken over wat van belang is om een winnend team te vormen. Het is belangrijk dat je constant op zoek gaat naar het evenwicht. In elk team heb je sleutelfiguren die de minder sterke personen mee kunnen nemen bij het bereiken van een doel. Die sleutelfiguren moeten een voorbeeldfunctie hebben. Ze moeten ook niet te talrijk zijn, dan werkt het niet meer. Kijk maar naar een voetbalteam dat teveel "stars" heeft dat gaat uiteindelijk niet goed."

Uiteindelijk moest Longin kiezen tussen voetbal en tandheeskunde, en hij koos voor het laatste. Zijn er overeenkomsten? Longin kijkt peinzend. "In de kliniek begint het met een goed aannamebeleid en het vormen van een groep. Ik praat veel met het personeel, zowel met de schoonmaker, als met de tandheeskundige en geef hen mijn vertrouwen. Een team met een goede, solide basis, moet je mondjesmaat aanvullen. Nieuwe mensen moeten een plek vinden in het team. Elke nieuweling brengt andere elementen in, die soms kunnen

conflicteren met onze basisprincipes. Daarom moet je als chef steeds dicht bij je team staan”.

Drie bouwstenen

“Verantwoordelijkheid nemen voor het optimaal uitvoeren van je taken, een warme ontvangst voor de patiënten en de zorg voor hygiënische omstandigheden in de kliniek, zijn de drie bouwstenen waarmee het team werkt. Daarover spreek ik tijdens de wekelijkse bijeenkomsten met het team.

Afgelopen tijd zag ik de aandacht voor de hygiënische omstandigheden verslappen. Ik riep een bijeenkomst bij elkaar en vroeg aan het team: “hoe kan het zijn dat de hygiëne nu te wensen over laat?” Met die vraag breng ik ze terug bij de afspraken die zijn gemaakt en de verantwoordelijkheid die ze hebben. We mogen het niveau van onze kwaliteit niet verliezen, maar moeten constant streven naar progressie”.

De liefde voor het werk geeft vleugels

“Mijn ambitie is, dat we altijd ambitie moeten hebben. We zullen de behandelingen blijven verbeteren en dat kunnen we omdat Tom (tandheelkundig adviseur en docent) jaarlijks de opleiding verzorgt. Nu al geeft één van onze tandheelkundigen les aan de nieuwe stagiaires. Binnenkort starten we met de training voor de tandheelkundigen op het platteland. Ik wil de kliniek uitbreiden en een derde behandelkamer inrichten. Zo hebben we meer mogelijkheden om de stagiaires aan de stoel te trainen. We zijn voor 80% zelfvoorzienend en ik streef de komende jaren naar 100%, zodat we onafhankelijk van fADA kunnen draaien. FADA kan dan de volle aandacht geven aan training en opleiding in onze kliniek en het nieuwe project op het platteland. Het moeilijke hiervan is dat alle producten en instrumenten erg duur zijn. Dat komt ook door het niveau waarop we hier tandheelkunde beoefenen. We zijn de basis tandheelkunde voorbij en daar zijn we trots op. Nu nog de stap naar volledige zelfstandigheid”. Longin klinkt vastberaden. Hij neemt nog een slok van zijn koffie die ondertussen koud is geworden.

Het gebit van de chef

Bij de vraag hoe het met zijn gebit gesteld is, kijkt Longin me grijnzend aan. “Ik geef adviezen aan mijn patiënten, maar ik kan ze ook aan mezelf geven. Ik word al wat ouder en merk dat het glazuur van mijn tanden gaat slijten. Daarom begin ik de ochtend niet meer met het eten van zuur fruit. Jammer, maar de papaya met een beetje citroen staat niet meer op de ontbijttafel.”

Longin op een koude dag in november in Den Haag

Hoe het allemaal begon

In 1990 heeft de Nederlandse tandarts Arnold Daems stichting fADA opgericht voor het opzetten van een tandheelkundige kliniek in het uiterste noordwesten van Rwanda. Hij is daar met zijn vrouw Liesbeth gaan wonen en ontdekte al snel dat er zo veel patiënten kwamen, dat hij dat alleen nooit aan zou kunnen. In Rwanda waren in die tijd 5 tandartsen werkzaam, allen in de hoofdstad. Hij besloot medisch assistenten aan te nemen en in de tandheelkunde op te leiden.

Longin Rudasingwa wordt vanaf 1991 opgeleid door fADA. Pétronille is de tweede medisch assistent: zij is in 1992 bij fADA in opleiding gekomen.

Van januari tot en met maart 1996 geeft Tom van der Colk voor het eerst les in Nyundo, vlak

bij de grens met Congo waar de oorspronkelijke kliniek, op het terrein van een verloskundig ziekenhuis.

De situatie bij de oorspronkelijke fADA-kliniek in Nyundo was voortdurend onveilig. Bij een aanval in 1998 werd een assistente gedood en de kliniek gesloten. Arnold en Liesbeth konden niet meer in Rwanda blijven en zijn naar Europa terug gekeerd.

Enige tijd later is onder de bezielende leiding van Arnold Daems een nieuwe kliniek in de hoofdstad Kigali gebouwd. Deze kliniek is op 1 januari 2004 van start gegaan; een mijlpaal in de geschiedenis van dit enerverende project. Omdat Longin en Pétronille op dat moment al 5 jaar niet meer in de tandheelkunde hebben gewerkt, is Tom in 2004 opnieuw begonnen met

een opleiding. Sindsdien geeft hij in de kliniek ieder jaar gedurende 6 weken onderwijs. In 2006 hebben Longin en Pétronille hun tandheelkundige opleiding voltooid en uit handen van Arnold Daems hun 'diploma' ontvangen. Ondertussen draait de kliniek zelfstandig met Longin als chef de clinique aan het hoofd.

Colofon

Redactie Bieke De Mol, Jolanda Nijholt
Vormgeving Tom Koolwijk
Eindredactie Sanne Vermaas